Liikenne ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Lausuntopyyntö sähköpostiviesti 10.11.2017 klo 0919

MERITURVAN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN (HE 145/2017 vp) LAIKSI LIIKENTEEN PALVELUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISEKSI

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus on tutustunut viiteasiakirjaan ja lausuu sen eräisiin kohtiin seuraavaa:

1 YLEISPERUSTELUT

2.3.3.2 Ammattipätevyydet merenkulussa

Esityksessä on todettu kannatettavaksi ajatus Trafin hyväksyä esimerkiksi Virossa operoivia koulutusyksiköitä antamaan koulutusta suomalaisille merenkulkijoille, "täydentämään koulutustarjontaa". Tosiasiassa Suomessa jo toimivat korkeaa laatutasoa ylläpitävät koulutusyksiköt kykenevät huolehtimaan suomalaisten merenkulkijoiden koulutustarpeesta ja Viron palveluiden mukaan ottaminen tulisi aiheuttamaan vajaakäyttöä veronmaksajien kustantamille palveluille ja valtion saamat tulot samalla vähenisivät. Valtion tukemat varustamot tekisivät samalla tulonsiirtoja ulkomaille. Eli tällaiseen ei ole todellista tarvetta.

Varustamojen itse antama STCW- koulutus ei ole sopimuksen hengen mukainen järjestely. Auditoidut oppilaitokset ovat tätä varten olemassa. Opetuksen laadunvalvonta ei olisi STCW- auditoidun oppilaitoksen vastuulla, vaan varustamojen turvallisuuskulttuuri vaikuttaisi liikaa lopputulokseen. STCW Convention (Annex, Chapter 1, Regulation 1-6) sekä STCW Code (Section A-1/6) edellyttävät kouluttajalta riittävää pätevyyttä (appropriately qualified) kouluttamisessa ja osaamisen arvioinnissa. Kyse on siis merenkulkijan osaamisen varmistamisesta ja samalla työturvallisuudesta.

Etäopintoja verkossa käydään jo nyt teoriapainotteisissa opinnoissa (esim. turvatoimiasiat) oppilaitosten kursseilla. Pääosa koulutuksesta tulee kuitenkin tehdä käytännön harjoitusten kautta. Esimerkiksi STCW- kertauskoulutukset perustuvat käytännön tilanteissa annettaviin näyttöihin osaamisesta, eivätkä lainkaan tentattaviin teorioihin. Näytöt annetaan kouluttajan silmien edessä todellisin välinein.

3.2.3 Merenkulun tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Meriturva näkee yleisperustelujen kohtaan 3.2.3 kirjatun koulutuksen järjestäjien ja erityisesti sisällön hyväksymisen toimivaltaisen viranomaisen toimesta tärkeäksi parannukseksi valitsevaan tilanteeseen verrattuna.

3.3.7.1 Merenkulun koulutuksen järjestäjien ja koulutuksen hyväksyminen

Meriturva kannattaa kohdan 3.3.7.1 mukaisesti Trafin säätämistä STCW- yleissopimuksen edellyttämän koulutuksen järjestäjien ja koulutussisältöjen vaatimusten valvonnan toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Käytännössä pätevyyskirjojen myöntäminen ja niihin valmistava koulutus muodostavat loogisen kokonaisuuden, mikä sopii yhden viranomaisen vastuulle.

Tähän asti saadut kokemukset ovat osoittaneet koordinaation puutteen voivan johtaa liiankin suureen vaihteluun ainakin turvallisuuskurssien laadussa ja kestossa, kun tarkemmat sisällöt ja soveltamiskäytännöt ovat jääneet yksittäisen oppilaitoksen itse päätettäviksi. Samalla kilpailu on vääristynyt eräänlaiseksi huutokaupaksi lyhimmästä kurssin kestoajasta samalla laadusta tinkien.

Ulkomaisen koulutuksen järjestäjän hyväksyntä on uutta ja se ei saa vaarantaa verovaroin toimivien kotimaisten oppilaitosten toimintaa esimerkiksi koulutuksen laatua heikentämällä ja/tai alihinnoittelulla. Tällainen menettely johtaisi pidemmällä aikavälillä henkilöstön osaamisen heikkenemiseen ja meriturvallisuuden huonontumiseen.

4.2.3 Merenkulkua koskevien muutosten vaikutukset viranomaisten toimintaan

Arvio toimintaan sitoutuvasta työmäärästä Trafissa voi olla alimitoitettu, mikäli pyritään kattavasti perehtymään eri oppilaitosten opetussisältöihin. Toiveenahan olisi saada palautetta ja yhdenmukaistaa opetusta eri oppilaitosten kesken.

Riittävällä panostuksella taattaisiin laadukas oppiminen, mikä on koko STCW:n kantava ajatus ja samalla varmistuisi myös opiskelijan oikeusturva. Osaaminen työelämässä ei olisi riippuvainen siitä oppilaitoksesta, jossa tutkinto on suoritettu, kuten nykyisin.

2 YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT

II OSA LIIKENNEMARKKINAT

Luku 11 Merenkulun koulutuksen järjestäjän ja koulutuksen hyväksyminen

1 § Merenkulun koulutuksen järjestäjän hyväksyminen

Lakiluonnoksen 11luku 1§ toteaa, että arviointi **voi** sisältää koulutuksen järjestäjän tilojen ja välineiden arvioinnin. Meriturva näkee tilojen ja välineiden arvioinnin välttämättömänä koulutuksen laadun takaamiseksi. Erityisesti turvallisuuskoulutus edellyttää oppimisympäristöltä erityisvarustusta ja opetukselta erityisosaamista. Koulutus sisältää myös tapaturma- ym. turvallisuusriskejä, joiden hallinta on voitava todeta hyväksynnän yhteydessä.

2 § Muun kuin STCW- yleissopimuksen mukaisen koulutuksen järjestäjän hyväksymisen edellytykset

Meriturva näkee tarvetta arvioida (lakiluonnos 11 luku 2§) aina myös oppimisympäristöä, siis esimerkiksi tiloja, tarvittavia laitteita ja venekalustoa. Ei arvioitaisi pelkästään laatujärjestelmää koulutuksen järjestäjän vähimmäisvaatimusten osalta, jollei ole erityistä syytä jättää muuta arviointia tekemättä. Tämä korostuu etenkin ei-STCW- koulutusta antavan koulutuksen järjestäjän kohdalla.

4 § Arviointi

Arviointiin tulee aina sisältyä koulutuksen antajan tilojen katselmus. On tiedossa, että eräissä maissa STCW-kurssitodistuksia myöntävät "haamukoulutuskeskukset", joiden tilat ja välineet ovat epäkelpoja tai jopa poissa käytöstä. Eli myös jo hyväksyttyjä koulutustiloja tulee määrävälein katselmoida.

5 § Koulutuksen järjestäjän ilmoitusvelvollisuus

Meriturva näkee välttämättömänä, että hyväksyntä täydennetään uudella arvioinnilla, mikäli koulutuksen järjestäjä aloittaa uusien koulutusten, etenkin erityisvaatimuksia sisältävien STCW- turvallisuuskoulutusten pitämisen. Pelkkä 5§:ssä mainittu ilmoitus ei siis olisi riittävä lupa koulutusten aloittamiseen.

3 MERIMIESLÄÄKÄRITOIMINTA

Lopuksi toteamme yleisesti, että merimieslääkärien toiminnan valvonta ja koordinointi on tarpeellista merenkulkijoiden täydennyskoulutuksissa tehtyjen havaintojen perusteella. Liian moni merenkulkija ei omaa riittäviä fyysisiä edellytyksiä turvallisuustehtäviin aluksilla, vaikka on läpäissyt terveystarkastuksen.

Johtaja

Heikki Hyyryläinen

/HHy